

Skrivelse

Styrelsen

Kommunförbundet Skåne

Arbetsmarknadsdepartementet

Styrelsen, SKL

Skrivelse angående konsekvenser för de skånska kommunerna i och med Arbetsförmedlingens aviserade förändring av verksamheten

Arbetsförmedlingens kraftigt reducerade budget för 2019 påverkar myndighetens verksamhet i dess helhet och får därmed konsekvenser inte minst för kommunerna. Med denna skrivelse vill de skånska kommunerna, genom Kommunförbundet Skåne, lyfta ett antal konsekvenser och problemområden som försämrar kommuninnevånarnas möjlighet att få stöd samt belastar kommunernas redan ansträngda ekonomi.

De drastiska förändringar och neddragningar som nu sker inom Arbetsförmedlingen genomförs utan att ha föregåtts av en grundlig konsekvensanalys. Ej heller har några förändringar av ansvar, roller och uppgifter inom arbetsmarknadspolitiken genomförts som skulle kunna ge kommunerna möjligheter att möta de utmaningar som förändringarna innebär.

Kortfattat innebär förändringarna att kommunerna, utan att ha ett formellt uppdrag och utan finansiering, men utifrån sina kommuninnevånarnas bästa tar på sig roller, ansvar och uppdrag som i grunden är statliga. Därmed befästs och riskerar att cementeras ett parallellt kommunalt system inom arbetsmarknadspolitiken, innebärande ökande såväl direkta som indirekta kostnader för kommunerna. Detta samtidigt som kommunerna står inför stora besparingskrav.

Kommunförbundet Skåne har inför denna skrivelse bett tjänstepersoner i kommunerna beskriva vad de ser för konsekvenser i dagens situation. Svar har inkommit från 25 av 33 kommuner.

Kommunförbundet Skåne

Några citat lämnade i enkäten från invånare i och företrädare för skånska kommuner:

“Arbetsförmedlingen har inte tid att göra en utredning av min arbetsförmåga, därför kommer jag till kommunen.”

“Den verksamhet vi byggt upp under många år riskerar nu att helt gå om intet och det kommer att få förödande konsekvenser för dem som står längst från arbetsmarknaden.”

“Med tanke på att Arbetsförmedlingens chefer meddelar att de inte har tid att fatta beslut för arbetssökande har vi svårt att tro att de ska kunna organisera någon form av samarbete med kommunerna under innevarande år. Det är ett faktum att Arbetsförmedlingen abdikerar från sitt ansvar.”

“Förutom de konsekvenser som rör typer av ersättningar och samordning kring individärenden, är tillbakadragandet av statlig närvaro en oroshärd som sänder signaler till mindre kommuner att deras invånare inte är värda samma service och omsorg som andra.”

Citatet kommer från arbetssökande och ansvariga för arbetsmarknadsinsatser och integration i kommunerna, och belyser några av de konsekvenser som invånare och kommuner *redan idag* ser som ett resultat av Arbetsförmedlingens kraftigt reducerade budget för 2019. Förändringarna hos Arbetsförmedlingen sker i en tid då antalet arbetssökande i utsatt ställning ökar, när ett stort antal nyanlända behöver stöd i sin etablering på arbetsmarknaden och det råder en allvarlig kompetensbrist på arbetsmarknaden. De sker i en tid när kommunerna får ett allt större ansvar för nyanländas etablering, när kommunernas vuxenutbildning har stora utmaningar och kommunerna står inför omfattande besparingskrav. Förändringarna sker också till synes helt utan föregående konsekvensanalys i förhållande till hur både individer och kommuner med flera påverkas.

Många skånska kommuner har en mycket offensiv roll som aktörer/utförare i arbetsmarknadspolitiken – därför att det behövs.

Individer och kommuner är de som drabbas av konsekvenserna av det som nu sker. Det finns i praktiken två parallella system för arbetsmarknadsinsatser i Sverige: ett där staten har ett formellt uppdrag och ansvar; ett annat där kommuner kompletterar och täcker upp, i synnerhet för dem som anses stå långt från arbetsmarknaden och inte alltid får del av Arbetsförmedlingens insatser. Till stor del gör kommunerna detta utan ett egentligt uppdrag och egentlig finansiering.

Flertalet av Skånes kommuner vittnar om att samverkan med Arbetsförmedlingen, under de senaste åren, avsevärt förbättrades, såväl lokalt som delregionalt. Utvecklingen gick i rätt riktning. Överenskommelser slöts, gemensamma projekt startades och andra verksamheter etablerades. Det är nu tydligt att denna samverkan är under mycket stor påfrestning och att tillgången till insatser kraftigt kringskurits – vilket får allvarliga konsekvenser för individer, kommuner och arbetsgivare.

Kommunförbundet Skåne har bett de skånska kommunerna att beskriva de konsekvenser *de redan nu ser* av förändringarna inom Arbetsförmedlingen. Svar har inkommit från 25 av 33 kommuner och berör främst konsekvenser för samverkan, individer och kommuner; nedan följer en exemplifierande sammanfattning:

Konsekvenser för samverkan

Flera kommuner upplever tydligt att det har blivit mycket svårare att samverka med Arbetsförmedlingen (svårigheter att nå kontaktpersoner, långa svarstider eller uteblivna svar). Framgångsrika projekt avslutas

Kommunförbundet Skåne

på grund av nedskärningar och deltagare hänvisas till försörjningsstöd. Ingångna överenskommelser bromsas. Vidare förs fram att Arbetsförmedlingen agerar mycket snävare inom sina uppdrag och därmed blir flexibiliteten och möjligheten att samverka i de organisatoriska mellanrummen starkt begränsad. Den övergripande strukturen för samverkan mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen har påverkats, innebärande svårigheter att etablera, vidmakthålla och genomföra gemensamma insatser mellan kommuner och Arbetsförmedlingen.

Konsekvenser för individer

Kommunerna för fram att Arbetsförmedlingen inte längre gör utredningar, inte fattar beslut med hänvisning till att man inte hinner samt ställer in uppföljningsmöten. Därmed påverkas enskilda

individärenden mycket negativt, vilket drabbar kommuninvånarna. Ledtider ökar och vägen till arbete förlängs; de negativa konsekvenser som arbetslöshet medför för individen förstärks. Indragningen av extratjänster och introduktionsjobb ställer många personer utan sysselsättning, vilket i sin tur leder till ökade kostnader för bistånd för kommunen. Genomförandet av etableringsprogrammet för nyanlända påverkas negativt. Arbetsförmedlingens digitala tjänster kan inte utnyttjas av alla då individer inte alltid har den digitala kompetens som behövs. Många individer i utsatt ställning behöver kommunernas stöd för att kunna tillgodogöra sig Arbetsförmedlingens insatser via dessa kanaler. För dessa individer är digitala möten eller långa resor till arbetsförmedlingskontor inte alltid realistiska alternativ.

Konsekvenser för kommuner

Verksamheter som kommuner har byggt upp för samverkan med Arbetsförmedlingen kring grupper som anses stå långt från arbetsmarknaden, stängs nu ned på grund av att deltagare inte anvisas och att projektmedel från Arbetsförmedlingen uteblir. Konsekvensen blir ökade kostnader för kommuner, främst kostnader för ekonomiskt bistånd. Kommuner framför vidare att belastningen inom flera olika verksamheter ökar, exempelvis medborgarkontor, bibliotek och arbetsmarknadskontor. Detta som följd av att invånare har svårt att komma i kontakt med Arbetsförmedlingen. En annan viktig aspekt ur ett kommunperspektiv är att den möjlighet till kompetensförsörjning som extratjänster och introduktionsjobb inneburit för offentlig och privat sektor nu inte finns kvar. Sammantaget framför kommunerna att de förändringar som nu sker och som befaras komma i framtiden innebär väsentligt ökade kostnader för ekonomiskt bistånd.

Neddragningarna inom Arbetsförmedlingen sker utan att ansvar och roller inom arbetsmarknadspolitiken förändrats

Det som nu sker inom Arbetsförmedlingen, genomförs utan att staten ger kommunerna ett formellt uppdrag och en finansiering för de lokala och delregionala arbetsmarknadsinsatser som förändringarna nödvändiggör, inte minst vad gäller individer som anses stå längre från arbetsmarknaden. När staten drar sig tillbaka kliver kommuner med nödvändighet fram, då kommunerna annars får bära de negativa konsekvenserna av otillräckliga insatser. Resultatet blir en övervältring av kostnader från stat till kommun. Därmed befästs och förstärks de parallella systemen inom arbetsmarknadspolitiken, och de arbetslösa riskerar att bli uppdelade i ett A- och ett B-lag.

Omfattande förändringar i statliga myndigheters uppdrag har direkt och omedelbar påverkan på individer och kommuner

Arbetsförmedlingen verkar inte i ett vakuum. Vad myndigheten gör och hur verksamheten förändras och utvecklas påverkar enskilda individer, kommuner, arbetsgivare och många andra. Ett flertal kommunala

Kommunförbundet Skåne

verksamhetsområden påverkas, såsom: socialtjänst, vuxenutbildning, integration samt näringslivsutveckling. Väsentliga förändringar av myndighetens ansvar, roll och uppgifter måste därför föregås av grundliga konsekvensanalyser. Så har inte skett vad gäller det som nu genomförs inom Arbetsförmedlingen.

Avslutningsvis ytterligare ett citat från en av de skånska kommunerna:

"I dagsläget har Arbetsförmedlingen ansvar för arbetsmarknadspolitiken medan kommunerna tar kostnaden för misslyckanden. Om staten ska behålla hela arbetsmarknadsansvaret bör staten också ansvara för det ekonomiska biståndet till individer."

KOMMUNFÖRBUNDET SKÅNE

Kent Mårtensson

Förbundsordförande